

RĪGAS PILSĒTAS BŪVVALDE

Reģistrācijas Nr. LV90002719440, Amatu iela 4, Rīga, LV-1050, tālrunis 67105800, fakss 67012805;
e-pasts: buvvalde@riga.lv, www.rpbv.lv

Rīgā

18.02.2015. Nr. BV-15-2244-nd

Uz 20.01.2015. Nr. 233.9/18-16-15/15

Latvijas Republikas Saeimas
Parlamentārās izmeklēšanas komisijai par
Latvijas valsts rīcību, izvērtējot 2013.gada
21.novembrī Zolitūdē notikušās traģēdijas
cēloņus, un turpmākajām darbībām, kas
veiktas normatīvo aktu un valsts pārvaldes un
pašvaldību darbības sakārtošanā, lai
nepieļautu līdzīgu traģēdiju atkārtanos, kā
arī par darbībām minētās traģēdijas seku
novēršanā
Jēkaba ielā 11,
Rīgā, LV-1811

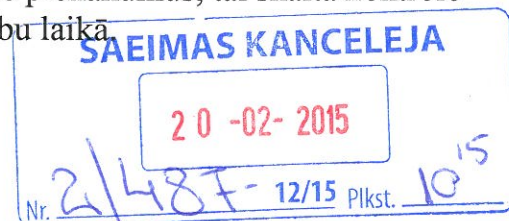
Par informācijas sniegšanu

Rīgas pilsētas būvvalde (turpmāk – Būvvalde) pēc piekritības ir saņēmusi Latvijas Republikas Saeimas Parlamentārās izmeklēšanas komisijas par Latvijas valsts rīcību, izvērtējot 2013.gada 21.novembrī Zolitūdē notikušās traģēdijas cēloņus, un turpmākajām darbībām, kas veiktas normatīvo aktu un valsts pārvaldes un pašvaldību darbības sakārtošanā, lai nepieļautu līdzīgu traģēdiju atkārtanos, kā arī par darbībām minētās traģēdijas seku novēršanā 2015.gada 20.janvāra vēstuli Nr.233.9/18-16-12/15 (turpmāk – Vēstule), ar lūgumu rakstveidā sniegt atbildes uz Vēstulē minētajiem jautājumiem.

Atbildot uz Vēstulē uzdotajiem jautājumiem, Būvvalde paskaidro turpmāk minēto.

1. Vai, atstājot pašvaldību būvvaldēm funkciju nodrošināt savā administratīvajā teritorijā būvniecības procesa tiesiskumu (likuma „Par pašvaldībām” 15.panta 14.punkts), sabiedrība var būt droša, ka esošās un nākamās būves Rīgas teritorijā tiks uzraudzītas kvalitatīvi, un uzraudzība notiks, nevis formāli pārbaudot iesniegtos dokumentus, bet arī faktiski uz vietas būvobjektā?

Administratīvā procesa likuma 7.pants nosaka, ka iestādes rīcībai jāatbilst tiesību normām un iestāde darbojas normatīvajos aktos noteikto pilnvaru ietvaros, turklāt savas pilnvaras var izmantot tikai atbilstoši pilnvarojuma jēgai un mērķim. Būvvalde paskaidro, ka tā veic visus likumā un citos normatīvajos aktos noteiktos pienākumus, tai skaitā kontrolē būvobjektu gan pirms būvatļaujas izsniegšanas, gan būvdarbu laikā.

Vienlaikus **Būvvalde vērs uzmanību, ka pašvaldība kontrolē būvniecības tiesiskumu, nevis veic būvuzraudzību būvobjektā.** Ir jānošķir būvinspektora un būvuzrauga pienākumi un kompetence un jāsaprot, ka būvuzraugs, nevis būvinspektors, ir atbildīgs par visa būvdarbu procesa uzraudzību kopumā un ikviena būvuzraudzības plānā noteiktā posma kontroli būvlaukumā termiņos, kādi attiecīgajā plānā paredzēti, kā arī par to, lai būve vai tās daļa, kuras būvniecības laikā viņš pildījis savus pienākumus, atbilstu būvprojektam un pasūtītāja, šā likuma un citu normatīvo aktu prasībām. Savukārt būvdarbu veicējs atbild par normatīvo aktu prasību ievērošanu būvlaukumā un būvdarbu rezultātā tapušās būves vai tās daļas atbilstību būvprojektam. Pašvaldība nevar un nekad nevarēs nodrošināt, ka pašvaldības būvinspektors katru dienu būs būvobjektā un uzraudzīs veikto būvdarbu kvalitāti, šādu funkciju veic būvuzraugs, savukārt pašvaldības būvinspektoram ir pienākums kontrolēt būvniecības procesa tiesiskumu, apsekojot būvdarbu veikšanas vietu atbilstoši būvuzraudzības plānam.

Ministru kabineta 19.08.2014. noteikumu Nr. 500 „Vispārīgie būvnoteikumi” (turpmāk – VBN) 139.punkts precīzi nosaka, par ko pārliecinās būvinspektors, veicot būvobjekta pārbaudi, proti, būvinspektors pārliecinās, ka:

- 1) būvdarbu veikšanai ir saņemta būvatļauja un pirms to uzsākšanas ir izpildīti būvatļaujas nosacījumi vai arī pirms būvdarbu veikšanas būvvaldē ir akceptēta apliecinājuma karte vai paskaidrojuma raksts un normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos pirms to uzsākšanas ir iesniegti un reģistrēti nepieciešamie dokumenti;
- 2) būvdarbi notiek, nepieļaujot atkāpes no būvatļaujas, akceptētās apliecinājuma kartes vai paskaidrojuma raksta nosacījumiem, kā arī ievērojot būvniecību reglamentējošos normatīvos aktus;
- 3) būvlaukumā atrodas būvdarbu veikšanai nepieciešamā dokumentācija, tai skaitā būvizstrādājumu atbilstību apliecinoši dokumenti;
- 4) būvdarbi būvlaukumā notiek, ievērojot vides prasības;
- 5) tiek veikta autoruzraudzība vai būvuzraudzība, ja to nepieciešamību nosaka normatīvie akti, tai skaitā tiek ievērots būvuzraudzības plāns;
- 6) būvdarbu veikšanai ir spēkā esoša obligātās civiltiesiskās apdrošināšanas polise;
- 7) būvlaukumā atrodas atbildīgais būvdarbu vadītājs un veic tam noteiktos pienākumus.

Gan līdz jaunā Būvniecības likuma spēkā stāšanās brīdim, gan pēc 2014.gada 1.oktobra būvinspektori apseko objektus dabā un kontrolē būvniecības procesa tiesiskumu, taču būvinspektoru pienākumos ne līdz jaunā tiesiskā regulējuma spēkā stāšanās brīdim, ne šobrīd neietilpst būvuzrauga funkciju pildīšana. Atbilstoši VBN 125.punktam tieši būvuzrauga pienākums ir:

- 1) pārbaudīt, vai pirms būvdarbu uzsākšanas ir izpildīti būvdarbu sagatavošanas nosacījumi;
- 2) pārbaudīt būvdarbu secības un kvalitātes atbilstību būvprojektam, darbu veikšanas projektam, kā arī būvniecību, darba aizsardzību, vides aizsardzību un ugunsdrošību reglamentējošiem normatīvajiem aktiem;
- 3) pārbaudīt būvdarbos izmantojamo būvizstrādājumu atbilstību apliecinošos dokumentus, kā arī būvizstrādājumu atbilstību būvprojektam;
- 4) pārbaudīt veikto būvdarbu apjomus;
- 5) pārbaudīt būvobjektu, kā arī izbūvēto konstrukciju un inženiersistēmu atbilstību būvprojekta risinājumiem;
- 6) izdarīt ierakstus būvdarbu žurnālā, tai skaitā par būvobjekta pārbaudēs konstatētiem trūkumiem un būvdarbu vadītāja prombūtni;

- 7) vizuāli fiksēt (piemēram, fotogrāfijā) būvuzraudzības plānā noteikto būvdarbu posmu pabeigšanu;
- 8) pedalīties būvkonstrukciju, segto darbu un citu izpildīto būvdarbu pieņemšanā; tai skaitā kontrolēt darbu izpildes kvalitāti;
- 9) pieņemt tikai tos darbus, kas izpildīti atbilstoši būvprojektam un normatīvajos aktos noteiktajām prasībām;
- 10) kontrolēt būvdarbu žurnālā un autoruzraudzības žurnālā ierakstīto norādījumu izpildi;
- 11) ziņot pasūtītājam un atbildīgajām institūcijām par būvdarbu vadītāja prombūtni būvdarbu laikā, būvniecību reglamentējošo normatīvo aktu pārkāpumiem būvdarbu sagatavošanas un būvdarbu laikā, kā arī par atkāpēm no būvprojekta;
- 12) pedalīties būves pieņemšanā ekspluatācijā.

Ievērojot minēto, Būvvalde atkārtoti norāda, ka būvdarbu kvalitātes kontroli būvvaldes nodrošina, kontrolējot būvdarbu veikšanai nepieciešamās dokumentācijas, tai skaitā būvizstrādājumu atbilstību apliecinājošo dokumentu esību, kā arī pārbaudot vai būvdarbi notiek, nepieļaujot atkāpes no būvatļaujas, akceptētās apliecinājuma kartes vai paskaidrojuma raksta nosacījumiem, kā arī ievērojot būvniecību reglamentējošos normatīvos aktus, nevis pārbaudot darbu izpildes kvalitāti, būvizstrādājumu atbilstību būvprojektam un citus apstākļus, kuru kontrole ietilpst būvuzrauga kompetencē.

Būvniecības procesā ir iesaistīti vairāki būvniecības dalībnieki, t.sk. pasūtītājs, būvprojekta izstrādātājs, būvprojekta ekspertīzes veicējs, būvdarbu veicējs, atbildīgais būvdarbu vadītājs, autoruzraugs, būvuzraugs, pašvaldības būvvalde u.c., līdz ar to būvniecības kvalitāti var nodrošināt tikai tad, ja ikviens būvniecības dalībnieks atbildīgi veiks savus pienākumus. Turklāt pašvaldības būvvaldes un būvinspektora uzdevums nav izvērtēt būvspeciālistu kompetenci un kontrolēt sniegto pakalpojumu kvalitāti. Minēto jautājumu izvērtēšana ir kompetences pārbaudes iestāžu patstāvīgās prakses uzraudzības sastāvdaļa vai civiltiesiski strīdi, ja ar sniegtā pakalpojuma kvalitāti nav apmierināts pasūtītājs.

2. Kāda faktiskā kontrole tiek veikta pār būvprojektā iekļauto būvkonstrukciju slodžu aprēķina pareizību (būvkonstrukciju slodzes, slodžu shēmas un kopējais aprēķina modelis)? Vai pašvaldību būvinspektori veic būvprojekta tehniskā izpildījuma pārbaudes atbilstību normatīvajiem aktiem? Ja veic, tad kādā apjomā?

Būvvalde nepārrēķina un nepārbauda būvkonstrukciju slodžu pareizību būvprojektā. Būvkonstrukciju slodžu aprēķinus veic būvprojekta būvkonstrukciju daļas izstrādātājs (būvinženieris). Savukārt būvprojekta profesionāla pārbaude, kuras mērķis ir sniegt izvērtējumu par būvprojekta tehniskā risinājuma atbilstību normatīvo aktu (tai skaitā Būvniecības likuma 9.pantam, kurā noteiktas būtiskās būvei izvirzāmās prasības) un tehnisko noteikumu prasībām, tiek veikta būvprojekta ekspertīzes ietvaros. Būvprojekta ekspertīzes gaitā tiek izvērtēta gan projektētās ēkas atbilstība ēkas mehāniskajai stiprībai un stabilitātei noteiktajām prasībām, gan ugunsdrošības, lietošanas drošības un vides pieejamības prasībām. Vienlaikus Būvvalde vērs uzmanību, ka tā pārbauda, vai šāda ekspertīze ir veikta, to ir veikusi persona, kas ir tiesīga veikt būvprojekta ekspertīzi, un tās atzinums ir pozitīvs, bet nepārbauda būvprojekta ekspertīzes rezultātus pēc būtības.

Likumdevējs ir noteicis, ka būvprojekta ekspertīzi ir tiesīgs veikt no būvprojekta izstrādātāja neatkarīgs ekspertīzes veicējs (VBN 41.punkts). Trešās grupas būvēm būvprojekta ekspertīzi ir tiesīgi veikt tikai tie komersanti, kuri nodarbina būvspeciālistus ar

patstāvīgās prakses tiesībām ekspertīzes veikšanā. Citas grupas būvju būvprojektu ekspertīzi patstāvīgi ir tiesīgi veikt arī būvspeciālisti ar patstāvīgās prakses tiesībām ekspertīzes veikšanā (VBN 44. punkts). Ekspertīzes pasūtītājs būvprojekta ekspertīzes veikšanai cita starpā iesniedz projektēto būvkonstrukciju slodžu un konstrukciju aprēķinus, kas nepieciešami būvkonstrukciju pilnvērtīgai analīzei (VBN 49.2. apakšpunkts).

Ministru kabineta 2014. gada 2. septembra noteikumi Nr. 529 „Ēku būvnoteikumi” (turpmāk – Ēku būvnoteikumi) paredz, ka trešās grupas ēkas būvprojekta inženierisīnājumu daļā jāiekļauj ne tikai būvkonstrukcijas ar konstrukciju būtiskāko slodžu uzņemšanas mezglu detalizāciju, bet arī būvkonstrukciju detalizēta aprēķinu atskaite, kurā norādītas visas slodzes, slodžu shēmas un kopējais aprēķina modelis. Vienlaikus atbilstošu Ēku būvnoteikumu 88.punktam būvvaldei ir jāizvērtē izstrādātais būvprojekts atbilstoši būvatļaujā ietvertajiem projektēšanas nosacījumiem un nepieciešamo tehnisko risinājumu esība, kā arī jāpārlicinās par normatīvajos aktos noteikto prasību ievērošanu. **Ievērojot minēto, secināms, ka būvvaldes kontrolē tikai nepieciešamo tehnisko risinājumu esību būvprojektā, taču neveic tehnisko risinājumu un aprēķinu pārbaudi.**

Būvinspektori atbilstoši spēkā esošajam tiesiskajam regulējumam būvobjektā veic faktiski uzbūvētā būvapjoma atbilstības būvprojektam pārbaudi, veicot vispārīgu vizuālu apskati, vērtējot ģeodēziskajos izpildmērījumos konstatēto, kā arī pārbaudot būvdarbu izpilddokumentācijas (segto darbu akti, nozīmīgo konstrukciju pieņemšanas akti, materiālu atbilstības deklarācijas) satura atbilstību būvprojekta risinājumiem. Būvvalde vērš uzmanību, ka būvinspektors nepiedalās nozīmīgo konstrukciju un segto darbu pieņemšanā, un tikai tad, ja konstatētas nedrošuma pazīmes, būvinspektors ir tiesīgs pieprasīt atsegt būvju daļas, lai varētu pārbaudīt uzbūvēto konstrukciju. Būvkonstrukciju, segto darbu un citu izpildīto būvdarbu pieņemšanā piedalās būvuzraugs, kura pienākums ir kontrolēt darbu izpildes kvalitāti un pieņemt tikai tos darbus, kas izpildīti atbilstoši būvprojektam un normatīvo aktu prasībām (VBN 125.12. un 125.13.apakšpunkts).

Pašvaldības būvinspektoram nav pamata apšaubīt būvdarbu kvalitāti, ja viņam tiek uzrādīti segto darbu akti vai nozīmīgo konstrukciju pieņemšanas akti, kam pievienoti būvizstrādājumu atbilstību apliecinājoši dokumenti. Ja būvinspektors būvlaukumā konstatē būvizstrādājumu atbilstību apliecinājošas dokumentācijas neesamību, viņš ir tiesīgs apturēt būvdarbus.

3. Vai Jūsu pašvaldības teritorijā ir noteikta normatīvā kārtība, kā būvvalde veic būvprojekta ekspertīzes uzraudzību 3.grupas būvēm un kā veiktās ekspertīzes ir jāuzglabā?

Rīgas pilsētas pašvaldībā nav šādas iekšējās kārtības, jo būvvaldei saskaņā ar normatīvajiem aktiem nav jāpārbauda, ekspertīzes pareizība vai nepareizība, proti, būvvalde nepārvērtē ekspertīzes rezultātus, bet jāpārlicinās, vai šāda ekspertīze ir veikta, to ir veikusi persona, kas ir tiesīga veikt būvprojekta ekspertīzi, un tās atzinums ir pozitīvs.

Ekspertīzes atzinums, kurā tiek apkopoti ekspertīzes rezultāti, tiek pievienots būvprojektam, turklāt ekspertīzes atzinums kopš 2011.gada 28.maija noformējams, izmantojot Ministru kabineta 1997.gada 1.aprīļa noteikumu Nr.112 „Vispārīgie būvnoteikumi” 13. un 14. pielikumā iekļautās būvprojekta ekspertīzes un būvprojekta daļu vai sadaļu ekspertīzes atzinumu veidlapas. Arī uz jaunā Būvniecības likuma pamata izdotajā VBN ir iekļauta būvprojekta ekspertīzes atzinuma un būvprojekta daļas ekspertīzes atzinuma veidlapa (3.pielikums). Līdz ar to likumdevējs jau ir noteicis, kādas ziņas iekļaujamas būvprojekta ekspertīzes atzinumā.

Kā noteikts Ēku būvnoteikumu 72.7.punktā, 3.grupas ēkas būvprojekta (izņemot, ja paredzēta būves nojaukšana) sastāvā ir jābūt būvprojekta daļai „Būvprojekta ekspertīze”, vienlaikus VBN 57.punkts un Ēku būvnoteikumu 85.punkts precizē, ka būvprojekta dokumentācijai jāpievieno būvprojekta ekspertīzes atzinums. Būvprojekta Būvvaldes eksemplārs, kura sastāvā iekļauts arī būvprojekta ekspertīzes atzinums, Arhīvu likumā noteiktajā kārtībā tiek glabāts arhīvā kā pastāvīgi glabājamais dokuments (saskaņā ar Arhīvu likumu glabājams mūžīgi).

Ekspertam ir pienākums dokumentēt ekspertīzes veikšanas gaitu un vismaz 10 gadus glabāt ekspertīzes veikšanai saņemto dokumentāciju, dokumentāciju, kas atspoguļo ekspertīzes veikšanas gaitu, kā arī sniegto atzinumu, taču no šiem dokumentiem būvvaldei tiek iesniegts tikai ekspertīzes atzinums, līdz ar to būvvaldēm saskaņā ar normatīvajiem aktiem ne tikai nav jāpārvērtē ekspertīzes rezultāti, bet tās to nemaz nevarētu izdarīt, jo to rīcībā nav informācijas par ekspertīzes norises gaitu.

Tāpat Būvniecības likuma 12.panta otrā daļa nosaka, ka būvvalde pastāvīgi nodarbina speciālistus, no kuriem vismaz viens ir arhitekts un viens - būvinspektors. Savukārt VBN 44.punkts paredz, ka būvprojektu ekspertīzi trešās grupas būvēm ir tiesīgi veikt tikai tie būvkomersanti, kuri nodarbina būvspeciālistus ar patstāvīgās prakses tiesībām ekspertīzes veikšanā. Tātad, būvprojekta ekspertīzi faktiski var veikt tikai būvspeciālists ar patstāvīgās prakses tiesībām ekspertīzes veikšanā, taču Būvvaldei nav pienākums nodarbināt būvspeciālistu ar patstāvīgās prakses tiesībām ekspertīzes veikšanā.

Ievērojot minēto, ne Būvniecības likums, ne citi speciālie būvnoteikumi vai VBN neuzliek būvvaldei par pienākumu veikt būvprojekta ekspertīzi vai pārbaudīt ekspertīzes rezultātus, tāpēc tas netiek darīts.

4. Kādi pasākumi pēc 2013.gada novembra ir veikti Rīgā būvniecības uzraudzības nodrošināšanā, lai palielinātu būvniecības procesā iesaistīto atbildību par būves drošību un kvalitāti?

Būvvalde gan pirms, gan pēc 2013.gada novembra nepārtraukti pilnveido iekšējos procesus, pārskata lēmumu pieņemšanas kārtību un kontroles funkciju izpildes kārtību, lai nodrošinātu klientiem ērtu, normatīvajiem aktiem atbilstošu būvniecības procesa norisi. Sekojot līdzī tiesu praksei, daudzajām izmaiņām tiesiskajā regulējumā, Būvvalde nepieciešamības gadījumā veic gan strukturālas, gan organizatoriskas izmaiņas iestādes darbībā, lai nodrošinātu pilnvērtīgu tās kompetencē esošo jautājumu risināšanu ar Būvvaldes rīcībā esošajiem resursiem, kā arī novērstu iespējamus riskus un nepilnības iestādes darbā, ja tādas ir konstatētas vai iespējamās. 2012.gada nogalē uzsākti iekšēji reorganizācijas procesi arī Būvniecības kontroles pārvaldē un tās sastāvā esošajā Rīgas pilsētas būvinspekcijā, lai pieejamie cilvēkresursi (būvinspektori) tiktu maksimāli novirzīti tieši būvdarbu kontrolei būvobjektos, tai skaitā preventīvas būvniecības kontroles veikšanai būvobjektos. 2013.gada sākumā tika uzsākts ik mēnesi veidot apsekojamo būvobjektu sarakstus, pēc iespējas iekļaujot sarakstā dažādus sabiedriski nozīmīgus objektus, un tika veikta arī minēto būvobjektu apsekošana. Būvvalde ir pastiprināti kontrolējusi arī pirmsskolas izglītības iestāžu telpas, lai pārlicinātos, vai tajās nav veikta patvaļīga būvniecība, vai šādas iestādes nav ierīkotas būvēs, kuru projektētais lietošanas veids neatbilst minētajai funkcijai. Laika posmā no 2013.gada sākuma līdz 2013.gada novembrim preventīvās pārbaudes kopumā veiktas apmēram 400 būvobjektos. Diemžēl pēc 2013.gada novembra preventīvo pārbaudu veikšanas apjoms ir samazinājies, jo, kaut arī līdz 2014.gada 1.oktobrim ekspluatācijā nodotu ēku drošības kontrole neietilpa pašvaldību būvvalžu kompetencē, Būvvalde, reaģējot uz personu sūdzībām, apsekoja arī virkni ekspluatācijā

nodotu objektu, lai, vizuālu apskatot objektu, vērtētu, vai nav konstatējamas ēkas nedrošības pazīmes.

Būvvalde jau 2013.gada sākumā aicināja Patērētāju tiesību aizsardzības centru (turpmāk – PTAC) un Valsts darba inspekciju veikt kopīgu būvobjektu apsekošanu, minētās iestādes tika informētas par būvobjektiem, kurus Būvvalde ik mēnesi plāno apsekot, un informēja Būvvaldi par objektiem, kurus vēlētos apmeklēt, rīkojot kopīgas būvobjektu pārbaudes. PTAC 2013.gada vasarā uz laiku pārtrauca sadarbību ar Būvvaldi, bet šobrīd tā veiksmīgi tiek turpināta.

Būvvaldes darbinieki kopā ar PTAC pārstāvjiem ir piedalījušies informatīvos semināros un informējuši interesentus/būvniecības dalībniekus par aktualitātēm būvniecības procesa kontrolē, īpaši saistībā ar būvizstrādājumu ekspluatācijas īpašību deklarāciju pārbaudi.

Būvvaldei jau ilgstoši ir bijusi sadarbība ar Latvijas Arhitektu savienību, kurai Būvvalde nodeva informāciju par konstatētām būtiskām nepilnībām Būvvaldes izvērtētajos būvprojektos. Pēc 2013.gada novembra Būvvalde informē sertificējošās institūcijas arī par būvdarbu kontroles laikā konstatētajiem būvniecības dalībnieku pārkāpumiem.

Papildus Būvvalde informē, ka tā savu iespēju robežās ir aktīvi sniegusi priekšlikumus normatīvo aktu pilnveidošanai, tai skaitā saistībā ar patvaļīgās būvniecības novēršanu, jo tieši patvaļīgā būvniecība var būt saistīta ar būtisku drošības apdraudējumu. Būvvalde jau iepriekš ir vērsusi uzmanību, ka nesamērīgas prasības būvniecības saskaņošanai veicina patvaļīgu būvniecību, un vairākas reizes lūgusi atbildīgās ministrijas rast iespēju precizēt tiesisko regulējumu attiecībā uz daudzstāvu dzīvojamām ēkām, kas nav sadalītas dzīvokļu īpašumos, jo šādos nekustamajos īpašumos gan nenesošas starpsienas pārbūvei, gan būtiskiem būves pārbūves darbiem, kas var ietekmēt ēkas konstrukciju stiprību un stabilitāti, ir nepieciešama visu nekustamā īpašuma īpašnieku piekrišana 100% apmērā. Ņemot vērā, ka nereti atsevišķi kopīpašnieki nav sasniedzami, dzīvo ārzemēs vai bez jebkāda pamata atsakās šādu piekrišanu sniegt, būvniecības veikšana normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā nav iespējama. Tas savukārt rada lielu patvaļīgās būvniecības veikšanas risku. Diemžēl risinājums līdz šim brīdim nav rasts.

Būvvalde ir rosinājusi veikt arī izmaiņas normatīvajos aktos, lai veicinātu personas novērst patvaļīgās būvniecības sekas. Piemēram, Būvvaldes ieskatā būtu lietderīgi zemesgrāmatā nostiprināt atzīmi, ka nekustamajā īpašumā ir konstatēta patvaļīga būvniecība vai ka pašvaldība ir pieņēmusi lēmumu par patvaļīgās būvniecības seku novēršanu, lai nekustamā īpašuma ieguvējs būtu informēts par īpašuma stāvokli, savukārt atsavinātājs būtu motivēts novērst patvaļīgās būvniecības sekas. Arī šis priekšlikums nav ticis atbalstīts.

Pēc 2013.gada novembra notikumiem Būvvalde ir aktīvi līdzdarbojusies arī jaunā Būvniecības likuma pilnveidošanai, tai skaitā sniedzot vairākus priekšlikumus jautājumos, kas tieši skar būvdarbu kontroles un drošības jautājumus. Piemēram, kaut arī Būvvalde jau iepriekš bija vērsusi uzmanību uz pastāvošajām problēmām būvniecības kontrolē, tikai pēc notikumiem Zolitūdē Būvniecības likumā tika iekļauts regulējums, kas paredz mehānismu, kā būvinspektors var iekļūt būvobjektā vai būvē, lai veiktu būvniecības procesa kontroli un konstatētu, vai nav veikta patvaļīga būvniecība vai citi būvniecību reglamentējošo normatīvo aktu pārkāpumi, kas var radīt apdraudējumu trešo personu dzīvībai, veselībai un īpašumam, ja viņam šādas tiesības prettiesiski tiek liegtas. Pēc Būvvaldes ierosinājuma Būvniecības likumā paredzēts, ka būvvaldei, pamatojoties uz tiesas lēmumu, ir tiesības veikt aizvietotājizpildi un izmantot fizisku spēku, lai būvinspektors varētu iekļūt būvēs un būvlaukumos un veikt būvniecības kontroli. Tāpat precizēts regulējums, piešķirot tiesības izmantot aizvietotājizpildi, ja netiek pildīts būvinspektora lēmums par būvdarbu pārtraukšanu. Būvvaldes pārstāvji ir piedalījušies arī grozījumu izstrādē likumā „Par

policiju” un Krimināllikumā, lai padarītu efektīvāku būvniecības kontroles procesu un ierobežotu personu iespējas traucēt būvinspektoram veikt viņa pienākumu izpildi.

Būvvalde ir sniegusi arī priekšlikumus, attiecībā uz ekspluatācijā nodotu ēku drošības kontroli, kas diemžēl nav ņemti vērā. Būvvaldes ieskatā Būvniecības likumā bija jāparedz ne vien pašvaldības un Būvniecības valsts kontroles biroja būvinspektoriem tiesības veikt ekspluatācijā nodotu būvju apsekošanu, lai kontrolētu to drošumu, bet jānosaka, ka būves īpašniekam ir pienākums reizi piecos gados pieaicināt sertificētu būvspeciālistu būves tehniskās apsekošanas veikšanai, turklāt tehniskās apsekošanas atzinumu būves īpašniekam viena mēneša laikā būtu jāiesniedz pašvaldībai. Ņemot vērā būvju skaitu pašvaldībās, neviena pašvaldības vai valsts pārvaldes iestāde nekad nespēs nodrošināt pilnīgi visu būvju tehniskā stāvokļa pārbaudi. Kaut arī atbilstoši Būvniecības likuma 21.panta ceturtā daļa nosaka, ka būves īpašnieks nodrošina būves un tās elementu uzturēšanu ekspluatācijas laikā, lai tā atbilstu Būvniecības likuma otrajā daļā būvei noteiktajām būtiskajām prasībām, ir nepieciešams konkretizēt īpašnieka pienākumu apjomu. Būvniecības likuma grozījumu izstrādē šis priekšlikums neguva atbalstu.

Papildus Būvvalde rakstveidā sniedz viedokli par jautājumiem, kas jau tika apspriesti Parlamentārās izmeklēšanas komisijas sēdē šā gada 26.janvārī.

1. Kāda ir Jūsu pašvaldības sadarbība ar valsti, lai Rīgas teritorijā nodrošinātu teritorija nodrošinātu būvniecības pārraudzību un koordināciju? Kā Jūs vērtējat vispārējo būvniecības pārraudzības un koordinācijas nodrošināšanu valstī?

Būvvalde ir aktīvi sniegusi priekšlikumus Latvijas Republikas Saeimas atbildīgajām komisijām, Ekonomikas ministrijai, Latvijas Pašvaldību savienībai, Latvijas Lielo pilsētu asociācijai par normatīvo aktu pilnveidošanu un izteikusi viedokli par izstrādātajiem normatīvo aktu projektiem gan pēc savas iniciatīvas, gan atsaucoties uz minēto institūciju aicinājumu gan normatīvo aktu izstrādes, gan saskaņošanas procesā.

Būvvaldes pārstāji ir tikuši aicināti un piedalījušies Latvijas Republikas Saeimas atbildīgo komisiju un Ekonomikas ministrijas rīkotajās darba grupās (tai skaitā Latvijas Republikas Saeimas Tautsaimniecības, agrārās, vides un reģionālās politikas komisijas darba grupā Būvniecības likuma izstrādei), kā arī Latvijas Pašvaldību savienības rīkotajās darba grupās un ir pārstāvējusi Latvijas Pašvaldību savienības intereses dažādās normatīvo aktu saskaņošanas sanāksmēs.

Būvvaldes darbinieki vairākkārt ir atsevišķi tikušies arī ar Ekonomikas ministrijas pārstāvjiem, lai pārrunātu tiesiskā regulējuma nepilnības un praksē sastopamās problēmas, izstrādātos tiesību aktu projektus, piedāvātu priekšlikumus tiesiskā regulējuma uzlabošanai. Daudzi Būvvaldes priekšlikumi ir ņemti vērā un ietverti normatīvajos aktos.

Būvvalde vērs uzmanību, ka tā arī pirms 2013.gada novembra notikumiem regulāri informēja (un turpina to darīt) sertificēšanas institūcijas par sertificēto personu pieļautajiem pārkāpumiem, piemēram, Latvijas Arhitektu savienību par arhitektu pieļautajiem pārkāpumiem projektēšanas procesā, ģeodēzijas speciālistu sertificēšanas institūciju par mērnieku pieļautajiem pārkāpumiem, veicot ģeodēziskos darbus būvniecībā.

Papildus informējam, ka tieši Būvvalde jau 2013.gada sākumā iniciēja sadarbību ar PTAC un Valsts darba inspekciju kopīgai būvobjektu kontrolei, īpašu uzmanību pievēršot tieši būvmateriālu ekspluatācijas īpašību deklarāciju pārbaudei, kas pēc PTAC priekšlikuma 2013.gada vasarā uz laiku tika pārtraukta (it kā saistībā ar gaidāmajiem grozījumiem normatīvajos aktos), bet šobrīd veiksmīgi tiek turpināta. Būvvalde ik mēnesi nosūta PTAC

un Valsts darba inspekcijai apsekot plānoto būvobjektu sarakstu, minētās institūcijas izvērtēt tos un informēt Būvvaldi par objektiem, kuru apsekošanā tās vēlētos piedalīties.

Attiecībā uz jomām, kurās sadarbība nav bijusi veiksmīga, Būvvalde vēlētos norādīt Būvniecības likumam pakārtoto normatīvo aktu izstrādes, saskaņošanas un pieņemšanas gaitu. Ārkārtīgi lielā steigā tika virzīti saskaņošanai normatīvo aktu projekti, vienlaicīgi Valsts sekretāru sanāksmē tika izsludināts liels skaits apjomīgu normatīvo aktu projektu, par kuriem viedoklis bija jāsniedz nesamērīgi īsā laikā, arī normatīvo aktu projektu saskaņošanas sanāksmes notika vienlaicīgi, tādējādi liedzot ieinteresētajām personām pilnvērtīgi izvērtēt tiesisko regulējumu un paust savu viedokli. Sagatavotie noteikumu projekti nereti bija nekvalitatīvi un nepilnīgi, bija arī daudz neatbilstību Būvniecības likumam (piemēram, Autoceļu būvnoteikumu projekts).

Būvniecības likumam pakārtotie normatīvie akti, kas ir ļoti apjomīgi un faktiski nosaka būvniecības kārtību, tika pieņemti un tika publicēti īsu brīdi pirms Būvniecības likuma spēkā stāšanās (VBN pieņemts 2014.gada 19.augustā, bet publicēts 2014.gada 26.septembrī; Ēku būvnoteikumi pieņemti 2014.gada 2.septembrī, bet publicēti 2014.gada 1.oktobrī; Ministru kabineta 2014.gada 16.septembra noteikumi Nr.551 „Ostu, hidrotehnisko, siltumenerģijas, gāzes un citu, atsevišķi neklasificētu, inženierbūvju būvnoteikumi” publicēti 2014.gada 30.septembrī), līdz ar to pašvaldībām nebija iespējas savlaicīgi sagatavoties jaunā Būvniecības likuma ieviešanai, tai skaitā veikt iekšējas reorganizācijas, pārstrādāt pašvaldību saistošos noteikumus un iekšējos normatīvos aktus, veikt darbinieku apmācību, pielāgot informācijas sistēmas.

Turklāt atsevišķu normatīvo aktu redakcijas pēc oficiālās publikācijas Latvijas Vēstnesī pat pēc būtības atšķīrās no tām, kas Ministru kabineta mājas lapā tika publicētas, kā pieņemtās normatīvo aktu redakcijas, paredzot arī pašvaldībām papildu pienākumus, piemēram, VBN 79.punkts redakcijā, kas bija publicēta tā pieņemšanas brīdī, paredzēja, ka, ja pasūtītājs speciālajos būvnoteikumos norādītajā termiņā neizpilda būvatļaujas nosacījumus, būvatļauja zaudē spēku, savukārt publicētajā VBN redakcijā noteikts, ka šādā gadījumā būvvaldei būvatļauja ir jāatceļ. Tādējādi būvvaldei tiek paredzēts jauns pienākums un radīta lieka administratīvā procedūra, kas prasa papildu pašvaldības resursu patēriņu.

Rīgas pilsētas pašvaldība vairākkārt vērsusi Ekonomikas ministrijas un Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas uzmanību, ka savlaicīgi nepieciešams sagatavot arī grozījumus Ministru kabineta 2005.gada 28.jūnija noteikumos Nr.480 „Noteikumi par kārtību, kādā pašvaldības var uzlikt pašvaldību nodevas”, kuru 15.punkts nosaka kārtību, kādā pašvaldības nosaka nodevu par būvatļaujas saņemšanu. Diemžēl šis lūgums netika ņemts vērā, un noteikumu projekts tika sagatavots tikai pēc Būvniecības likuma spēkā stāšanās. Grozījumi minētajos noteikumos tika pieņemti tikai 2014.gada 21.oktobrī un stājās spēkā 2014.gada 23.oktobrī. Līdz pat Būvniecības likuma spēkā stāšanās brīdim pašvaldībām nebija pat skaidras pamatnostādnes un metodika pašvaldības nodevas par būvatļaujas saņemšanu aprēķināšanai, lai pašvaldības varētu sākt gatavot grozījumus saistošajos noteikumos, kas regulē pašvaldības nodevu par būvatļaujas saņemšanu. Līdz ar to pašvaldībām nebija pieejams finansējuma avots, kas nepieciešams būvniecības kontroles funkcijas nodrošināšanai.

Joprojām nav pieņemti Ministru kabineta noteikumi, kas reglamentē Būvniecības informācijas sistēmas darbību. Izstrādātā Būvniecības informācijas sistēma veidota, pamatojoties uz veco Būvniecības likumu, līdz ar to pašvaldības nevar objektīvi novērtēt sistēmas funkcionalitāti. Izstrādātais Ministru kabineta noteikumu projekts vairāk vērsts uz datu nodošanu citām valsts sistēmām, uzliekot pašvaldībām par pienākumu ievadīt sistēmā

lielu datu apjomu, kas nepieciešams citām valsts pārvaldes iestādēm to funkciju veikšanai, taču neparedz pašvaldībām iespēju izmantot ievadītos datus savām vajadzībām, kā arī nav definēts, kādi būvniecības procesu raksturojošie dati, kas nepieciešami pašvaldībām būvniecības kontroles īstenošanai, tiek uzkrāti sistēmā. Būvniecības informācijas sistēmā nav paredzēti meklētāji, kas pašvaldībai ļautu atlasīt tai nepieciešamos datus. Tāpat nav iespējams Būvniecības informācijas sistēmu izmantot pašvaldības nodevas par būvatļaujas saņemšanu administrēšanai, līdz ar to pašvaldībām būs paralēli jāuztur savas informācijas sistēmas un jāveic dubults darbs datu ievadei, jo sistēmu savietošanai nepieciešami ievērojami ieguldījumi.

Ņemot vērā, ka Rīgas pilsētas pašvaldībai savas kompetences ietvaros nepieciešams nodrošināt tās teritorijā esošā kultūras mantojuma aizsardzību, Rīgas pilsētas pašvaldība vērs uzmanību, ka Būvniecības likumā nav paredzēts deleģējums Ministru kabinetam noteikt arhitektūras konkursu norises kārtību. Saskaņā ar Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un aizsardzības likuma 14.pantu jaunu ēku būvniecība Rīgas vēsturiskā centra publiskajā ārtelpā pieļaujama tikai pēc atklātos arhitektūras konkursos iegūtiem projektiem, to publiskas izvērtēšanas un izskatīšanas Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un attīstības padomē un saskaņošanas normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā ar Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekciju. Būvvalde ir vērsusies arī pie Latvijas Republikas Kultūras ministrijas ar lūgumu izvērtēt iespēju iekļaut šādu deleģējumu Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un aizsardzības likumā, taču arī šis priekšlikums joprojām nav guvis atsaucību, tādējādi apgrūtinot Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un aizsardzības likumā noteikto mērķu sasniegšanu.

Atbildot uz jautājumu, kā Rīgas pilsētas pašvaldība vērtē vispārējo būvniecības pārraudzības un koordinācijas nodrošināšanu valstī, vērsam uzmanību, ka Būvniecības likuma izstrādē bija vērojama tendence pēc iespējas liberalizēt būvniecības procesu, mazinot administratīvo procedūru skaitu un kontroli, nosakot pēc iespējas īsākus termiņus būvniecības dokumentācijas izvērtēšanai un saskaņošanai būvniecību pārraugošajās un kontrolējošajās institūcijās. Piemēram, tika uzskatīts, ka laiks, kurā jāizvērtē būvprojekts, samazināms no 1 mēneša uz 10 dienām. Latvijas Pašvaldību savienības un Būvvaldes pārstāvju viedoklis, ka tas radīs risku, ka zudīs kvalitāte dokumentu izvērtēšanai, netika ņemts vērā. Turklāt minētā nostāja tika nostiprināta ne vien jaunajā būvniecības tiesiskajā regulējumā, bet arī tai laikā spēkā esošajos normatīvajos aktos, piemēram, Ministru kabineta 1997.gada 1.aprīļa noteikumos Nr.112 „Vispārīgie būvnoteikumi” jau 2011.gadā tika veikti grozījumi, saīsinot termiņus, kādos būvvaldēm jāpieņem lēmumi būvniecības procesā – termiņš būvniecības ieceres pieļaujamības izvērtēšanai un plānošanas un arhitektūras uzdevuma sagatavošanai tika saīsināts no 30 dienām līdz 10 darbdienām, termiņš būvprojekta izskatīšanai no 30 dienām saīsināts līdz 15 darbdienām, savukārt būvatļaujas izsniegšana agrākā 1 mēneša vietā pēc grozījumiem bija jānodrošina piecu darbdienu laikā.

Savukārt pēc 2013.gada 21.novembra notikumiem steidzami tika veikti grozījumi jaunajā Būvniecības likumā, nedaudz stiprinot būvniecības kontroles un atbildības sadaļu. Tomēr jāņem vērā, ka **būvniecības procesa liberalizācija un kontroles stiprināšana ir savstarpēji izslēdzošas vadlīnijas, līdz ar to šobrīd atsevišķās daļās regulējuma mērķis ir mazināt birokrātisko slogu un maksimāli neiejaukties būvniecības procesa norisē, savukārt citās normās nostiprinātais likumdevēja mērķis ir tieši pretējs – maksimāli detalizēti regulēt būvniecības dalībnieku attiecības.** Tā kā regulējums ir jauns, diezgan detalizēts un sarežģīts, kā arī vēl nav izveidojusies stabila tiesību piemērošanas prakse un tiesu prakse par atsevišķu tiesību normu interpretāciju, Būvvalde joprojām turpina apkopot

konstatētās nepilnības un sniedz savus priekšlikumus Ekonomikas ministrijai par nepieciešamajiem precizējumiem tiesiskajā regulējumā.

Papildus Būvvalde vērš uzmanību, ka pašvaldības būvvaldes pienākums tomēr nebūtu sertificētu būvspeciālistu darba kvalitātes kontrole. Būvvaldei vairāk būtu jākontrolē publisko tiesību normu ievērošana, jānodrošina trešo personu tiesību un tiesisko interešu aizsardzība būvniecības procesa ietvaros. Ir jāstiprina būvspeciālistu profesionālās atbildības mehānismi, paredzot reālu zināšanu un prasmju pārbaudi sertifikācijas ietvaros, jāparedz regulāra pārsertifikācija, veicot zināšanu un prasmju pārbaudi, jāpārskata izglītības sistēma un tās kvalitāte ar būvniecību saistītajās jomās. Būvvaldes ieskatā nepieciešams iekļaut arī būvinspektoru kvalifikācijas pastāvīgas uzraudzības kontroles mehānismu, regulāri veicot to zināšanu pārbaudi un kvalifikācijas celšanu. Tāpat būtu nepieciešams noteiktas minimālās kvalifikācijas prasības atsevišķu veidu būvdarbu veicējiem, lai nodrošinātu kvalitatīvu būvdarbu veikšanu, izmantojot darbaspēku, kam ir atbilstošas profesionālās zināšanas un prasmes.

2. Vai, Jūsaprāt, būvprojekta ekspertiem un projektētājiem normatīvajos aktos nevajadzētu paredzēt solidāru atbildību?

Būvvalde uzskata, ka atbildību par būvprojekta risinājumu jāuzņemas gan būvprojekta izstrādātājam, gan būvprojekta ekspertīzes veicējam, kas pārbaudījis attiecīgo tehnisko risinājumu.

Vienlaikus Būvvalde vērš uzmanību, ka Latvijas Republikas Saeimas Juridiskais birojs pamatoti vērsis uzmanību, ka atbilstoši Latvijas Republikas Civillikuma 1670.pantam ar solidāru atbildību saprot nedalītu jeb solidāru saistību, kad no parādniekiem katram ir pienākums visu izpildīt, pie kam tomēr priekšmetu var prasīt un tas jāizpilda tikai vienu reizi. Pie katras solidāras saistības būtības pieder tas, ka tā dibinās uz vienu un to pašu pamatu un ka visiem dalībniekiem ir viens un tas pats izpildījuma priekšmets. Solidārās atbildības sekas būtu tādas, ka katru kopparādnieku jeb solidāri saistīto var piespiest izpildīt visu saistību, un viņa izpildījums atsvabina pārējos no viņu saistības. Rezumējot, solidāras atbildības gadījumā, ar prasību varētu vērsties tikai pret vienu no būvniecības dalībniekiem, piemēram, tikai pret būveksperu par kļūdām, kuras ir pieļāvis būvprojekta izstrādātājs. Līdz ar to Būvvaldes ieskatā, **nebūtu lietojams termins solidāra atbildība, taču gan projekta izstrādātājs, gan ekspertam būtu jānes atbildība par būvprojekta kvalitāti kopumā.**

Vadītājs

Švalkovska 67026390

I.Vircavs